

Sygn. akt I C 156/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Włodarczyk

Protokolant: Ewa Lenartowicz

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2017 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B. (1)

przeciwko pozwanemu G. B. (1)

o zapłatę

1) zasądza od pozwanego G. B. (1) na rzecz powoda J. B. (1) 32.241,67 (trzydzieści dwa tysiące dwieście czterdzieści jeden 67/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 22 maja 2017 r.;

2) oddala powództwo w pozostałej części;

3) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 3.147,92 (trzy tysiące sto czterdzieści siedem 92/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

4) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Częstochowie 1.916,30 (jeden tysiąc dziewięćset szesnaście 30/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

5) nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Częstochowie z zasądzonych na rzecz powoda w punkcie 1 sentencji wyroku świadczenia kwotę 8959,40 (osiem tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt dziewięć 40/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygnatura akt I C 156/15

UZASADNIENIE

Pozwem z 15 kwietnia 2015 r. (data wpływu), powód J. B. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego G. B. (1) kwoty 183.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że spadek po J. B. (2) na podstawie dziedziczenia ustawowego nabyli J. B. (3) (żona) i synowie – powód J. B. (1) i pozwany G. B. (1), każdy z nich po 1/3. Powód nie został wydziedziczony, ani w inny sposób wyłączony od dziedziczenia. Podniósł, że zmarły J. B. (2) i J. B. (3), wcześniej – na podstawie umowy darowizny z 12 sierpnia 2004 r., darowali swojemu synowi - pozwanemu G. B. (1) nieruchomością zabudowaną domem jednorodzinny o powierzchni 300m⁽²⁾ wraz z budynkami gospodarczymi, w tym garażem oraz szklarnią, położoną w L. przy ul. (...). Zdaniem powoda cały darowany pozwanemu majątek ma wartość około 1.100.000,00zł. Powód za

życia nie otrzymał od spadkodawcy żadnej darowizny, poza zwyczajowo przyjętymi, spadkodawca natomiast cały swój majątek za życia przekazał pozwanemu. Gdyby spadkodawca oraz jego żona nie darowali nieruchomości pozwanemu udział powoda w tej nieruchomości po śmierci spadkodawcy wynosiłby 1/6.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniósł, że powód otrzymał od spadkodawcy darowizny w kwocie przekraczającej wysokość zachowku, który potencjalnie mógłby mu się należeć. Wskazał, że powód był przez długi czas na utrzymaniu rodziców, nie pracował, a ponadto popełniał przestępstwa i były prowadzone przeciwko niemu, co najmniej trzy sprawy karne. Spadkodawca finansował powodowi profesjonalną obronę w tychże sprawach. Nadto pozwany zakwestionował podaną przez powoda wartość nieruchomości, która ma stanowić podstawę obliczenia zachowku. Zdaniem pozwanego wartość nieruchomości w dniu dokonania darowizny wynosiła nie więcej niż 300.000 zł, dom znajdował się wówczas w stanie surowym, poza tynkami wewnętrznymi nie posiadał żadnego wykończenia. Po dacie zawarcia umowy darowizny pozwany wraz z małżonką poczynili znaczne nakłady na nieruchomość, co zwiększyło jej aktualną wartość, ponadto nieruchomość obciążona została służebnością dożywotniego i bezpłatnego mieszkania na rzecz spadkodawcy. Pozwany wskazał również, że błędnie została określona przez powoda wysokość należnego mu zachowku, gdyż winna ona wynosić 1/12 wartości nieruchomości. Spadkodawca nie był bowiem wyłącznym właścicielem nieruchomości lecz w związku z pozostawaniem we wspólności majątkowej małżeńskiej posiadał 1/2 udziału w nieruchomości.

1. Ustalenia faktyczne.

J. B. (2) zmarł 22 grudnia 2012 r. Ostatnio zamieszkiwał w L.. Do daty śmierci pozostawał w związku małżeńskim z J. B. (3), małżonków łączyła wspólność majątkowa małżeńska. Z tego małżeństwa posiadał dwoje dzieci: J. B. (1) (powód) oraz G. B. (1) (pozwany).

(okoliczności bezsporne, zeznania świadka J. B. (3) k. 110)

Postanowieniem z 9 września 2013 r., sygn. akt II Ns (...), Sąd Rejonowy w C. stwierdził, że spadek po J. B. (2), zmarłym 22 grudnia 2012 r. dziedziczą z mocy ustawy jego żona J. B. (3) oraz synowie J. B. (1) i G. B. (2) po 1/3 części spadku każdy z nich. W dacie śmierci spadkodawca nie pozostawił żadnego majątku.

(okoliczność bezsporna)

Spadkodawca J. B. (2) razem z żoną J. B. (3) na podstawie zawartej w dniu 12 sierpnia 2004 r. przed notariuszem K. B. (Rep. A nr (...)) umowy darowizny, darowali pozwanemu G. B. (1) nieruchomość położoną w L. przy ul. (...), stanowiącą działkę gruntu o nr ewid. (...) o powierzchni 0,5840 ha, zabudowaną domem jednorodzinny wraz z zabudową towarzyszącą, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Nieruchomość obciążona została służebnością dożywotniego i bezpłatnego mieszkania na rzecz J. B. (2) i J. B. (3). Darowana nieruchomość wyczerpywała cały majątek po zmarłym J. B. (2). Przedmiotowa nieruchomość przed dokonaniem darowizny stanowiła współwłasność łączną małżonków J. B. (2) (spadkodawcy) i J. B. (3), którą nabyli na podstawie aktu własności ziemi oraz umowy przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego z 1981 r.

(okoliczności bezsporne, nadto dowody: dokumenty z akt księgi wieczystej o nr (...) w postaci aktu notarialnego z dn.12.08.2004 r., wypisu z rejestru gruntów z dn.6.07.2004 r., zawiadomienia z dn. 13.09.2004 r., zeznania powoda J. B. k. 221, zeznania pozwanego G. B. k. 222, zeznania świadka J. B. (3) k. 110, odpis decyzji o pozwoleniu na budowę k. 160)

Po dokonanej przez spadkodawcę i J. B. (3) darowiznie, pozwany G. B. (2) poczynił nakłady na darowaną nieruchomość. W budynku mieszkalnym wymienił piec CO, zastępując piec na miał, piecem na ekogroszek, położył panele na parterze budynku i gładź gipsową na ścianach, wykonał posadzki z płytek ceramicznych i okładzinę ścian z płytek ceramicznych, wykonał malowanie elewacji. Środki na ten cel pozwany wyłożył z własnych zasobów pieniężnych.

(dowód: zeznania pozwanego G. B. k. 222, zeznania świadków J. B. (3) k. 111 i I. B. k. 112, odpisy faktur VAT k. 55-80, 136-157, odpis umowy o kredyt inwestycyjny i dokumenty dot. postępowania egzekucyjnego k. 159, 161-164)

Wartość rynkowa nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę gruntu o nr ewid. (...) wraz ze znajdującymi się na niej budynkami (budynek mieszkalny, budynek garażowo – gospodarczy i budynek gospodarczy), według stanu z dnia dokonania darowizny na rzecz pozwanego, tj. 12 sierpnia 2004 r. i cen aktualnych, przy uwzględnieniu wartości nakładów poczynionych na nieruchomość przez pozwanego G. B. (1), wynosi 386.900 zł (wartość nieruchomości bez nakładów to 400.100,00zł, wartość nakładów to 13 200 zł, wobec czego 400 100zł – 13 200 zł = 386 900).

(dowód: opinia biegłej B. C. i opinie uzupełniające k. 227-266, 297-298, 303-322, 335)

Przeciwko powodowi J. B. (1) prowadzone były przed Sądem Rejonowym w W. w sprawie sygn. II K (...), oraz przed Sądem Rejonowym w C. w sprawie sygn. II K (...) postępowania karne, w związku z przestępstwami jakich się dopuścił. Prawomocnymi wyrokami zapadłymi w tych sprawach powód został skazany na bezwzględne kary pozbawienia wolności. W powyższych sprawach powód korzystał z pomocy obrońców z wyboru. W aktach wskazanych spraw brak informacji na temat tego kto płacił wynagrodzenie za udzieloną J. B. (1) obronę oraz w jakiej wysokości było to wynagrodzenie. Powód J. B. (1) nie został wydziedziczony, ani w inny sposób wyłączony od dziedziczenia. Powód za życia spadkodawcy nie otrzymał od niego żadnej darowizny. Podczas pobytu w aresztach i zakładach karnych otrzymał od spadkodawcy drobne kwoty na zakup żywności i papierosów w kantine.

(dowód : zeznania powoda J. B. k. 221v, zeznania pozwanego G. B. k. 222, zeznania świadka J. B. (3) k. 110-111, kopie wyroków karnych k. 53-54, kopie przekazów pieniężnych k. 52, 130, dokumenty z akt spraw karnych sygn. II K (...) i (...) w postaci udzielonych pełnomocnictw do obrony, protokołów rozpraw sądowych, wyroków karnych)

2. Ocena powołanych dowodów.

W niniejszej sprawie większość istotnych dla przedmiotu postępowania okoliczności była niesporna. Poza sporem pozostawał fakt i przedmiot dokonanej darowizny na rzecz pozwanego G. B. (1), jak również to, że w wyniku dokonanego rozporządzenia majątkowego, spadkodawca J. B. (2) w chwili śmierci nie pozostawił żadnych aktywów, bowiem poprzez darowiznę uczynioną na rzecz pozwanego wyżył się całego swojego majątku. Poza sporem była również kwestia formalnego uprawnienia powoda do żądania zachowku.

Spór dotyczył natomiast wartości darowizny uczynionej przez spadkodawcę na rzecz syna G. B. (1) oraz kwestii ewentualnych darowizn jakie powód miał otrzymać od spadkodawcy.

Odnosnie tej pierwszej kwestii powód wskazywał, że wartość darowanej nieruchomości na dzień ustalenia zachowku wynosi 1.100.000 zł, pozwany przeczył tym twierdzeniom, podnosząc że nieruchomość z budynkiem mieszkalnym i zabudowaniami towarzyszącymi w dniu dokonania darowizny miała wartość nie większą niż 300 000 zł.

Dokonując ustaleń faktycznych w tym zakresie Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości B. C., w wariacie uwzględniającym wartość nakładów poczynionych na nieruchomość przez pozwanego (wcześniejsza opinia pomijała ten aspekt). Opinię biegłego Sąd uznał za przekonywującą, jasną, rzeczową i wyczerpującą. Opinia ta nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia zgodności z zasadami logiki, wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Brak podstaw do kwestionowania metodologii przedstawionych wyliczeń, biegły zaopiniowała po przeprowadzonych oględzinach nieruchomości, odniosła się również do wszystkich zarzutów i wątpliwości zgłoszonych przez strony postępowania. W szczególności wskazała na powody, które w niniejszej sprawie przemawiają za niezasadnością dokonywania wyceny wydzielonych części nieruchomości, podnosząc że jest to dopuszczalne gdy standardowe metody uniemożliwiają dokonanie wyceny rynkowej, co nie dotyczy badanej sprawy, w innych przypadkach jest to niezalecane. Z tego powodu oddalono wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety i następnie biegłego z dziedziny wyceny nieruchomości, w celu dokonania geodezyjnego ustalenia ile działek budowlanych można by uzyskać z pierwotnej nieruchomości, a następnie dokonania wyceny

każdej z nich z osobna. Biegły B. C. podkreślała, że takie działanie jest nieuzasadnione i sprzeczne z metodyką wyceny. Sąd w pełni podzielił ten pogląd. Ustawa o gospodarce nieruchomościami z 21 sierpnia 1997 r. stanowi, że przy wycenach nieruchomości nie ma miejsca na dowolność, a dokonujący wyceny ma obowiązek postępować zgodnie z jej regulacjami. Przedmiotem wyceny w niniejszej sprawie było ustalenie wartości rynkowej nieruchomości (art. 150 ust. 1 pkt 1), którą jest najbardziej prawdopodobna jej cena możliwa do uzyskania na rynku, określona z uwzględnieniem cen transakcyjnych (art. 151 ust 1). Biegły szacowała wartość nieruchomości na podstawie podejścia porównawczego (art. 152 ust 2 i 153 ust 1), dokonując wyboru właściwego podejścia oraz metody i techniki, zgodnie z art. 154 ust 1 cytowanej ustawy. Przedmiotem darowizny była cała nieruchomość, a nie jej części. Sztuczne, nawet tylko teoretyczne, dzielenie tej nieruchomości na mniejsze działki, nie oddawałoby jej wartości rynkowej, jaką ma aktualnie, ponieważ powinna być traktowana jako całość gospodarcza, ba tak ją traktowano w chwili darowizny.

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

orzeczenia administracji

tezy z piśmiennictwa

projekty ustaw

komentarze

monografie

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

komentarze

monografie

wzory i zestawienia

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

orzeczenia administracji

tezy z piśmiennictwa

komentarze

monografie

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

orzeczenia administracji

tezy z piśmiennictwa

pisma urzędowe

komentarze

monografie

wzory i zestawienia

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

projekty ustaw

komentarze

monografie

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

orzeczenia administracji

tezy z piśmiennictwa

pisma urzędowe

projekty ustaw

komentarze

Odnosnie ustaleń co do nakładów poczynionych na darowaną nieruchomość, ich zakresu i czasookresu, sąd uznał za wiarygodne zeznania pozwanego G. B. (1) oraz świadków I. B. i J. B. (3), które w całości ze sobą korespondują, są rzeczowe, jednoznaczne i brak podstaw by je kwestionować. Twierdzenia te zostały poparte złożonymi fakturami VAT i rachunkami na zakup materiałów budowlanych. Świadczą one o ponoszeniu przez pozwanego nakładów na nieruchomość otrzymaną w drodze darowizny od rodziców, dacie przeprowadzonych remontów, nie mogą natomiast stanowić o ich wartości, innymi słowy wartość poczynionych nakładów nie stanowi równowartości kosztów przedstawionych i wydatkowanych na prace budowlane. Cena rynkowa nieruchomości zazwyczaj nie wzrasta o cenę przeprowadzonego w niej remontu (NSA III SA 1055/93 z 31 stycznia 1994 r.).

W odniesieniu do zeznań pozwanego G. B. (1) dotyczących darowizny spadkodawcy na rzecz powoda Sąd uznał je za niewiarygodne. Pozwany na poparcie swych twierdzeń nie przedstawił żadnych dowodów, a jego twierdzenia w tym zakresie są gołosłowne i nieprzekonujące. Dowodem obiektywnym w tym zakresie mogłyby być faktury, rachunki świadczące o fakcie i wysokości przekazanych przez spadkodawcę środków na koszty obrony powoda, pozwany nie przedstawił jednak takich dokumentów. Tylko tego rodzaju dowody w sposób wiarygodny mogłyby pozwolić na określenie wartości ewentualnych darowizny. Z tych względów podobnej ocenie należało poddać zeznających na tą okoliczność świadków strony pozwanej, albowiem poza twierdzeniami, że sytuacje takie miały miejsce, nie odwołali się oni do żadnych dowodów materialnych. Nadto ich zeznania są ogólnikowe. W omawianej kwestii nie do sprawy nie wniosły dokumenty z załączonych akt spraw karnych, brak bowiem w nich dowodu, który wskazywałby na pokrycie kosztów obrony powoda przez spadkodawcę. Z samych okoliczności prowadzenia postępowań karnych wobec powoda i reprezentowania go przez profesjonalnych pełnomocników, nie można wywodzić faktu dokonania darowizny na rzecz powoda, a tym bardziej jej wartości.

Nie można było się w tym zakresie (darowizn przeznaczonych na koszty obrony w postępowaniach karnych), oprzeć na zeznaniach matki stron, świadka J. B. (3), która twierdziła, że musieli się z mężem zadłużyć, bo pokryć koszty obrony, w sumie z kosztami postępowania wyniosły one ok. 50.000 zł-k. 110-111. Zeznaniami świadka nie towarzyszyły żadne dokumenty potwierdzające poniesienie w/w kosztów i ich wysokości. Świadek nawet wskazując wysokość poniesionych kosztów podawała kwotę globalną i to w przybliżeniu (ok. 50.000 zł), bez żadnej specyfikacji, skonkretyzowania jej. Tym bardziej, że jak sama zeznawała, obejmowała ona wynagrodzenia adwokackie, koszty sądowe, koszty dojazdów.

Pozwany powoływał się także na pokwitowanie z k. 133, które miało rzekomo dotyczyć przekazania przez jego rodziców A. M. 150.000 st. zł. tytułem odszkodowania za wypadek spowodowany przez powoda w 1989 r. Świadek przesłuchana na rozprawie–k. 216-217, zaprzeczyła, aby otrzymała taką kwotę, nie wiedziała o jaki „incydent” może chodzić w pokwitowaniu, co do podpisu oświadczyła, że jest tylko „trochę podobny” do jej podpisu. Sąd dał wiarę zeznaniom tego świadka, bowiem nie ma podstaw do tego by je kwestionować. Świadek jest osobą obcą dla stron, nie zainteresowaną rozstrzygnięciem w sprawie.

Przy dokonywaniu ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy oparł się również na ujawnionej w sprawie dokumentacji w postaci dokumentów z akt księgi wieczystej, dokumentów w prowadzonych postępowaniach karnych. Dokumenty te zostały bowiem sporządzone w przewidziany prawem sposób, przez organy i osoby do tego uprawnione. Postawę ustaleń stanowiły również dokumenty prywatne przedstawione przez strony, tych których strony nie kwestionowały.

3. Ocena prawna.

Prawo do zachowku uregulowane jest w tytule IV czwartej księgi kodeksu cywilnego. Do podstawowych założeń prawa spadkowego należy zapewnienie członkom najbliższej rodziny spadkodawcy, uzyskanie określonej korzyści ze spadku niezależnie od woli spadkodawcy, tj. choćby spadkodawca pozbawił ich tej korzyści przez rozrządzenia testamentowe lub dokonane darowizny. Zgodnie z przepisem art. 991 § 1 k.c. uprawnionymi do zachowku są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Należy im się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś sytuacjach – połowa wartości tego udziału. Zachowku nie można uprawnionego pozbawić, wyjątek stanowi wydziedziczenie, jednakże nawet wówczas w razie wydziedziczenia zstępnego jego zstępni są uprawnieni do zachowku, chociażby przeżył on spadkodawcę (art. 1011 k.c.).

Uprawniony należny mu zachówek może otrzymać przede wszystkim w postaci powołania do spadku, zapisu lub uczynionej przez spadkodawcę na jego rzecz darowizny (art. 991 § 2 k.c.). Jeżeli korzyści w żadnej z powyższych postaci od spadkodawcy nie otrzymał, a korzyść taką otrzymała inna osoba, nawet taka, która sama jest uprawniona do zachowku, roszczenie o zachówek przysługuje mu, choćby został powołany do spadku, nawet z ustawy.

W sprawie nie było co do zasady sporne pomiędzy stronami samo prawo do żądania przez J. B. (1) zachowku. Jako spadkobierca ustawowy po ojcu J. B. (2) przysługiwało mu prawo do 1/3 wartości udziału w spadku, co zostało stwierdzone w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku i nie było przedmiotem sporu. Brak jest przy tym jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że powód został wydziedziczony przez J. B. (2). Wydziedziczenie może nastąpić jedynie poprzez zawarcie takiego oświadczenia przez spadkodawcę w ważnie sporządzonym testamencie. Spadkodawca nie pozostawił testamentu, pozwany natomiast nie podnosił w ogóle tej okoliczności.

Nie był również sporny między stronami skład masy spadkowej po J. B. (2), w jego skład nie wchodziły żadne aktywa, spadkodawca bowiem za życia dokonał rozporządzenia całego swojego majątku na rzecz syna G. B. (1) (pozwanego w niniejszej sprawie). Nie oznacza to jednak, że powód jest w takiej sytuacji pozbawiony zachowku.

Wartość należnego zachowku ustala się według wyliczenia: wartość aktywów wchodzących w skład spadku minus wartość ewentualnych pasywów plus darowizny doliczane zgodnie z art. 993 k.c. do spadku. Następnie wylicza się udział spadkowy uprawnionego, gdyby dziedziczył z ustawy i potem wysokość samego zachowku.

Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości rzeczy wchodzących w skład spadku ustalonej z uwzględnieniem stanu spadku z daty jego otwarcia, a cen z daty orzekania o rozszerezeniach z tego tytułu. Punktem odniesienia przy obliczaniu stanu czynnego spadku dla potrzeb obliczenia zachowku, może być bowiem jedynie chwila otwarcia spadku będąca chwilą śmierci spadkodawcy. (por.: uchwała Sądu Najwyższego (7s) zasada prawna z 26 marca 1985r., IIICZP 75/84, OSNC 1985/10/147; uchwała Sądu Najwyższego z 17 maja 1985r., III CZP 69/84, OSNC 1986/3/24; wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2005r., I CK 765/04, LEX nr 180835; wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2008r., IV CSK 509/07, LEX nr 445279)

Ustalenie natomiast wartości poszczególnych składników wchodzących w skład spadku, w tym także ustalenie wartości nieruchomości dla określenia wymiaru zachowku powinno być oparte na kryteriach rynkowych. Określenie wartości rynkowej nieruchomości powinno więc nastąpić zgodnie z regułami i metodami wynikającymi z przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami i przepisów wykonawczych oraz standardów zawodowych rzeczoznawców (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 23 maja 2013r., I CSK 701/12, LEX nr 1353071).

Stosownie do art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę, z wyjątkiem darowizn wyszczególnionych w ustawie. W myśl art. 995§1 k.c. wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku.

W niniejszej sprawie doliczeniu do spadku podlega więc darowizna nieruchomości uczyniona przez J. B. (2) na rzecz pozwanego G. B. (1). Wartość aktywów spadku stanowi zatem wartość tej darowizny tj. 386.900 zł, która w tej wysokości została ustalona już po odliczeniu wartości nakładów poniesionych przez pozwanego w wysokości 13 200 zł. Wyliczając wartość przedmiotowej nieruchomości Sąd oparł się więc na opinii biegłego B. C.. Wartość ta przy uwzględnieniu wartości nakładów to 386.900 zł. Przy czym nie można jej w całości doliczyć do spadku, ponieważ w chwili dokonania darowizny nieruchomość ta należała do spadkodawcy i jego żony. Zatem doliczeniu podlega darowizna, której wartość to $\frac{1}{2}$ z wartości nieruchomości, czyli 193.450 zł. Udział spadkowy powoda to $\frac{1}{3}$ z tej wartości, czyli 64.483,33 zł, a sam zachówek to połowa tegoż udziału czyli 32.241,67 zł. Należy wskazać na podstawowy błąd w samym mechanizmie wyliczania przez powoda wysokości zachowku. Powód popełnił mianowicie błąd polegający na tym, że do wartości zachowku liczył całą wartość nieruchomości, powinien natomiast przyjąć jedynie $\frac{1}{2}$ jej wartości, gdyż tylko ta część wchodziłaby w skład masy czynnej spadku po J. B. (2), nieruchomość ta stanowiła bowiem współwłasność spadkodawcy i powódki na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej. Zgodnie z art. 43 § 1 k.r.o małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, zatem nieruchomość ta przypadła im po połowie, a więc przedmiot darowizny, doliczany do spadku to $\frac{1}{2}$ wartości nieruchomości. Wyliczenia powoda wartości zachowku w wysokości $\frac{1}{6}$ wartości darowizny jest więc błędna, gdyż z tego tytułu przysługuje mu $\frac{1}{12}$ tej wartości ($\frac{1}{3} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$).

Jeśli natomiast chodzi o darowizny dokonane na rzecz powoda, a wykazane przekazami pieniężnymi (k. 52, 130), to z uwagi na okoliczności związane z ich uczynieniem oraz wartość, należy uznać, iż stanowią one drobne darowizny, zwyczajowo przyjęte, w związku z czym w świetle art. 994 § 1 k.c. nie mogą mieć wpływu na wartość wyliczonego zachowku. Dowody wpłat pochodzące od J. B. (1) i J. B. (3) pochodzą z 1986 r. – 5.000 st. zł, 1987 r. – 5.000 st. zł, 1987 r.- 5.000 st. zł, 1985 r. – 800 st. zł. W roku 1986 przeciętne wynagrodzenie miesięczne to 24.095 st. zł, a w roku 1985 to 20.005 st. zł, zaś w 1987 to 29.184 st. zł. Wpłaty te większości pochodziły na tzw. wypiszę, czyli miały posłużyć powodowi do dokonywania zakupów podczas pobytu w zakładzie karnym. Wysokość każdej była kilka razy mniejsza niż wysokość przeciętnego ówczesnego wynagrodzenia, taki sposób wsparcia pozbawionych wolności przez najbliższych członków rodziny jest zwyczajowo przyjęty. Z tych powodów tych darowizn nie uwzględniano w celu wyliczenia zachowku.

Powód domagał się zasądzenia odsetek od dnia wydania wyroku, zatem tak też uwzględniono roszczenie w tym przedmiocie.

W pozostałej części powództwo oddalono jako wygórowane.

Orzeciono na podstawie art. 991 § 1 k.c.

O ustawowych odsetkach za opóźnienie orzeciono na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c.

4. Koszty procesu.

Roszczenie powoda zostało uwzględnione w 17,62 %. Koszty procesu poniesione przez powoda to 3617 zł (koszty zastępstwa procesowego i opłata skarbową od pełnomocnictwa). Koszty procesu pozwanego to 4.594,85 zł (koszty zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej – 3.617 zł oraz wydatki na opinię biegłego 977,85 zł). Suma kosztów procesu obu stron to 8.211,85 zł. Pozwanego powinny z tej sumy obciążać koszty procesu w części równej 17,62%, czyli w kwocie 1.446,93 zł. Zasądzono zatem od powoda na rzecz pozwanego różnicę kosztów poniesionych przez pozwanego i tych, które powinny go obciążać, czyli 3.147,92 zł. Orzeciono na podstawie art. 100 k.p.c.

Skarb Państwa w niniejszej sprawie poniósł koszty sądowe w wysokości 10.875,70 zł. Z tej kwoty pozwanego obciąża 17,62% czyli 1.916,30 zł, a powoda 8.959,40 zł.

Orzeciono na podstawie art. 113 ust 1 i ust 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r.